

likte Asya'nın dört kaplanından biri denilmektedir. Ülke ekonomisinin gelişmesinde stratejik konumunun yanı sıra girişimci ve iyi eğitilmiş nüfusu büyük rol oynar; devletin de ekonomi üzerinde sıkı bir kontrol ve yönlendirmesi vardır. Singapur, halen komşuları Malezya ve Endonezya ile birlikte yeni bir kalkınma modeli geliştirmektedir. Komşu ülkelerden gelen işçilerin oluşturduğu ucuz iş gücüne, dışarıdan aldığı ham madde ve yarı mâmul maddeleri kendi teknolojiyle işlemekten geçirip ihraç etmekte, liman tesisleriyle de başka ülkelerin ihraç ürünlerine transit ticaret hizmeti vermektedir. Petrolü olmamasına rağmen Jurang adasındaki rafinerileri ve petrokimya tesisleriyle önemli bir kazanç sağlayan ve özellikle finansal hizmetler, ulaşım, enformasyon teknolojisi, otomasyon ve bioteknik sektörlerinde hızla gelişen ülke halen çok uluslu şirketlerin bölge merkezi durumundadır ve Londra, New York, Tokyo'dan sonra dünyanın en büyük finans merkezi olarak tanınmaktadır.

Batı ülkeleriyle çok iyi ilişkiler kuran Singapur, parlamenter demokrasiyle yönetilen bir ülke olup Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) üyesidir. Ülkede dört üniversite ve beş teknik üniversite (politeknik) bulunmaktadır. Hava yolunun kavşak noktasında yer alması sebebiyle aktarma yapmak için gelen turistleri uzun süre tutmaya çaba harcayan Singapur tapınakları yanında Jurong Kuş Parkı, Japon ve Çin bahçeleri, plajları, alışveriş yerleri, metrosu ve uygun konaklama tesisleriyle dünyanın en önde gelen turizm merkezlerinden biridir.

BİBLİYOGRAFYA :

Nazmiye Özgüç, *Turizm Coğrafyası*, İstanbul 1994, s. 254-255; a.mlf. – Erol Tümerterkin, *Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan*, İstanbul 2002, s. 323-324; *Geography and Development: A World Regional Approach* (ed. J. S. Fisher), New Jersey 1995, s. 665; Ayşe Nur Timor, *Güneydoğu Asya: Özellikler, Ülkeler*, İstanbul 2002, s. 251-254; H. J. de Blij – P. O. Muller, *Geography: Realms, Regions and Concepts*, New York 2006, s. 523-524; C. O. Blagden – [Besim Darkot], "Singapur", *İA*, X, 680-681; Sharon Siddique, "Singapur", *The*

Oxford Encyclopedia of the Modern Islamic World (ed. J. L. Esposito), Oxford 1995, IV, 73-75; S. C. Smith, "Singapore", *EJ²* (Ing.), IX, 646-647; Singapur Cumhuriyeti'nin internet web sitesi: <http://www.gov.sg>.

HALİL KURT

II. TARİH

Eski adı Tumasik / Temasek olan Singapur adasının tarihi hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Önceleri Sumatra'daki Srivicaya, XIV. yüzyıldan itibaren Cava'daki Macapahit devletlerinin hâkimiyeti altında kalan adanın, o dönemlerde uzun yol ticaret gemilerinin su ve diğer ihtiyaç maddelerini sağlamak için uğradıkları küçük bir liman olduğu bilinmektedir. XIV. yüzyılın ortalarında Malaka Krallığı'nın eline geçmesinden sonra bugünkü adını alan limanın 1377'de Macapahitler tarafından tahrip edilmesi öneminin giderek azalmasına yol açmışsa da Portekiz ve Hollanda sömürgecilik dönemlerinde yine ticaret gemileri uğramaya devam etmiştir.

Güneydoğu Asya'da uluslararası deniz yollarının kavşak noktasında yer alan Singapur'un gerçek tarihi, 1818 yılında Sir Thomas Stamford Raffles tarafından İngiliz Doğu Hindistan Şirketi'nin Çin ile olan ticaretini geliştirmek için burada bir üs kurmasıyla başlar. Ertesi yıl Johor (Cohor) Hükümdarı Sultan Hüseyin ile yaptıkları bir antlaşmayla da adada kalıcı yerleşim kurma izni alan İngilizler kısa süre sonra Singapur'u işgal ettiler ve 1824 tarihli İngiliz-Hollanda Antlaşması'yla bu fiili durumu resmîleştirip Malaylı yetkililere de onaylattılar. Bu tarihten sonra önemi gittikçe artan Singapur, XIX. yüzyılın ortalarında bölgede üretilen ticaret mallarının dünyaya pazarlandığı önemli bir ticaret merkezi haline geldi. Böylece her türlü vergi ve harçlardan muaf tutulan Singapur Limanı mal ve hizmetlerin özgürce dolaştığı bir yer ve Doğu-Batı ticaretinin üssü oldu; Hindistan ve İngiltere'den gelen Avrupalı tüccarlar burada birer şube açarak Asya mallarını dünyaya pazarlamaya başladılar.

Modern Singapur şehrinin bir görünüşü

İngilizler 1826'da Singapur, Malaka ve Penang adası ile Malay yarımadası üzerindeki Wellesley bölgesini Straits Settlements (boğazlar idaresi) adıyla bilinen bir İngiliz kolonisi haline getirdiler. Lağvedilmemesine kadar (1858) İngiliz Doğu Hindistan Şirketi ve daha sonra Hindistan sömürge hükümeti tarafından bir İngiliz valisiyle yönetilen Singapur, 1867'de bölgedeki diğer İngiliz kolonileriyle birlikte doğrudan Londra hükümetinin Sömürge Bakanlığı'na bağlandı. II. Dünya Savaşı sırasında Japon işgalinde kaldı (1942-1945) ve Filipinler'in savunmasında üs olarak kullanıldı; Eylül 1945'te tekrar İngilizler'in yönetimine geçti. 1946 yılında İngilizler tarafından Malay Birliği kurulurken ayrı bir özerk birim yapılan Singapur, 1959'da yine İngilizler tarafından kurulan Malaya Federasyonu'na bağlı özerk bir devlet haline getirildi. 1963'te Malezya Federasyonu bünyesinde bağımsızlığını kazandı; 9 Ağustos 1965'te federasyondan ayrılarak tamamen bağımsız bir devlet oldu.

III. ÜLKEDE İSLÂMİYET

Singapur'un müslüman nüfusu, genelde yerli Malaylar'la sömürge döneminde buraya yerleşen Hintli (Tamil) ve Araplar'dan meydana gelmektedir. Bunların % 90'dan fazlası Malay kökenlidir ve ülkede Malay olmak müslüman olmakla özdeştir. Yaygın mezhep Şâfiilik'tir; çok az da Hanefî bulunur. Sömürge döneminden itibaren ülke genelinde çoğunluğunu kaybeden müslümanlar arasında; Araplar ve Hintliler gibi sonradan buraya yerleşen göçmenlerle onların soyundan gelen Jawi Peranakan adı verilen melezler yerli Malaylar'a oranla daha aktif rol oynamaya başladılar. Sosyoekonomik hayat ve aldıkları eğitim bakımından daha ileri seviyede olan Arap, Hint ve melez asıllı müslümanlar İngiliz yönetimine karşı bir yandan müslüman toplumun temsilciliğini yapar ve aracı rolü oynarken bir yandan da Singapur'u Ortadoğu menseli yenilikçi dinî düşüncelerin bölgeye yayıldığı bir eğitim ve yayıncılık merkezi haline getirdiler. Ayrıca Singapur, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Hollandalılar'ın Endonezya'da hacca koydukları kısıtlamalar sebebiyle hacca gidecekler için bir üs oluşturdu. Bu arada, özellikle XX. yüzyılın başlarında yerli Malaylar'da görülen millî bilinçlenmeye paralel olarak onlarla göçmen asıllı müslümanlar arasında rekabet başladı ve Malaylar diğerlerine kapalı tuttukları bazı cemiyetler kurdular.

XIX. yüzyılın sonlarına kadar müslüman halkın dinî işleri kendi toplum liderleri tarafından yürütülmekteydi. Daha sonra sö-

mürge hükümeti bazı düzenlemeler yaptı ve öncelikle evliliklerin tescili için 1880'de Mohammedan Marriage Ordinance adlı bir kanun çıkardı. 1906'da da dinî ve hayrî vakıfların idaresini düzenleyen Moham-medan Endowments Board, 1915'te müs-lüman toplumu ilgili işlerde hükümete tavsiyelerde bulunmak ve onların sorunlarıyla ilgilenmek üzere Mohammedan Advisory Board adlı kurullar oluşturuldu. Bağımsızlıktan sonra 1966'da Singapur Par-lamentosu tarafından Administration of Muslim Law Act adlı bir kanunla müs-lümanların dinî hukukla ilgili işleri yeniden düzenlendi. 1968 yılında müs-lümanların din işlerinin yürütülmesinden sorumlu ve devlet başkanına onlarla ilgili hususlarda danışmanlık yapmakla görevli Islamic Religious Council of Singapore (Majlis Ugama Islam Singapura [MUIS]) adlı bir konsey oluşturuldu. Singapur'un en yüksek İslâmî otoritesi olan bu konsey, devlet başkanınca tayin edilen farklı etnik gruplara mensup üyelerden meydana gelmekte ve dinî, sosyal, kültürel faaliyetlerin yürütülmesiyle sorumlu çeşitli alt komisyon ve birimlere sahip bulunmaktadır. Boşanmalarla ilgili davalara bakan dinî mahkemelerin verdiği kararların temyizi de yine bu konseyin temyiz kurulunda sonuçlandırılmaktadır.

Hükümet, 1970'li yılların sonundan itibaren bütün çalışan müs-lümanların kendi dinî, eğitim ve sosyal faaliyetlerinde kullanılmak üzere maaşlarından gönüllülük esasına dayalı olarak ve onların yazılı izniyle aylık aidat kesintisi uygulaması getirdi. Majlis Ugama Islam Singapura'ya bağlı Muslim Building Fund tarafından yapılan bu kesintilerle altı yeni cami inşa edildi. Ayrıca hükümet diğer etnik gruplara göre düşük kalan müs-lüman Malaylar'ın sosyal, ekonomik ve eğitim durumlarını düzeltmek için önce 1980'de çocukların eğitimine yönelik Council on Education for Muslim Children / Majlis Pendidikan Anak-Anak Islam adıyla bir organ kurdu. Bu organ öğrencilerin eğitimleriyle ilgilenmekte, onlara burs ve krediler vermektedir. Hükümet müs-lüman toplumun sosyal kalkınması ve insan kaynaklarını geliştirmesi için 1991'de kurulan Association of Muslim Professionals adlı cemiyete de destek oldu ve bu cemiyete bağlı Centre for Research on Islamic and Malay Affairs adında bir araştırma merkezi oluşturdu. Ancak uygulanan bütün programlara rağmen toplumun konumunda fazla bir ilerleme kaydedilemedi. Malaylar hâlâ ortalama gelirin altında bir gelir düzeyine sahiptir. 2005 yılı is-

tatistiklerine göre aylık hâne başına düşen millî gelir Çinliler'de 4570, Hintliler'de 4120 dolar iken Malaylar'da 3050 dolardır.

Singapur'daki müs-lümanların dinî eğitimi sömürge döneminde tamamen kendilerine bırakılmıştı. Çocuklar önce ailede ve "pondok" adı verilen geleneksel Malay eğitim kurumunda yahut bir hocanın evinde veya evinin yanında açmış olduğu derslikte Kur'an okumayı ve ilk dinî bilgileri öğrenirdi. Daha ileri seviyede ise medrese denilen modern dinî okullara gidilirdi. XX. yüzyılın başlarında Ortadoğu'dan birçok din hocasının gelmesi sebebiyle adada çeşitli medreseler açıldı. Singapur'a yerleşen göçmen Arap aileleri kendi aile adlarıyla Madrasah Alsagoff Al-Arabiah (1912), Madrasah Aljuneid Al-Islamiah (1927) ve Madrasah Almaarif Al-Islamiah (1936) gibi yeni medreseler kurdular. Bu okullarda temel dinî derslerin yanı sıra genel kültür dersleri de okutuluyordu. Sömürge dönemi boyunca devam eden medrese eğitiminin önemi, bağımsızlık döneminde zorunlu ilköğretime geçilmesi ve devlet okullarından mezun olanların daha iyi iş bulabilmeleri sebebiyle giderek azaldı. Müslüman toplumun temsilcileriyle hükümet arasında yapılan görüşmeler neticesinde hükümet, kökleri bağımsızlık öncesine kadar uzanan altı örgün medresede yapılan eğitimi 1980'li yılların sonunda ilköğretim bi-

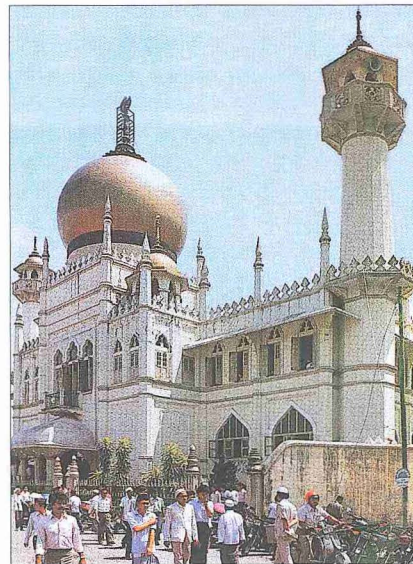
tirme sınavına hazırlama eğitimi vermesi şartıyla tanımak zorunda kaldı. 1962-1966'da ülkedeki yirmi altı medresede 4173 öğrenci bulunurken 1991-1996 arasında bu altı dinî okulda 2057 öğrenci okumaktaydı. Singapur'da hayat standardının yükselmesine paralel olarak müs-lümanların yaygın dinî eğitim ve öğretiminde de iyileşmeler oldu. Din öğretmenleri ve hocalar Persatuan Ulama dan Guru Guru Agama Islam Singapura adı altında bir cemiyet kurarak teşkilâtlandılar. 1997 yılında müs-lüman akademisyenlerin öncülüğünde bilimsel faaliyetler ve yayıncılık yapmak üzere Centre for Contemporary Islamic Studies adlı bağımsız bir araştırma merkezi açıldı. Muslim Missionary Society of Singapore (Jamiyah), Muhammediyah, Darul Arqam, Singapore Dakwah Movement (PERDAUS) vb. dinî cemiyetler de eğitim öğretim faaliyetlerine katkıda bulunmaktadır. Müslümanlarla ilgili önemli sorunlar arasında toplumun eğitim ve sosyoekonomik seviyelerinin yükseltilmesi, laikleşme, küreselleşme ve devlet okullarında okuyan kız öğrencilerin baş örtüsüyle derslere girebilmesi gibi konular yer almaktadır.

Singapur'daki camiler mimari açıdan eski ve yeni olmak üzere iki türdür. Eski camiler (en eskisi 1826'da yapıp 1928'de yenilenen Sultan [Hüseyin] Camii) genellikle Hint ve Arap tarzında kubbeli ve minareli iken yenileri kademeli çatı sistemine sahip kırmızı kiremitli, modern ve mahallî özellikler yansıtan binalar şeklindedir. Yeni camiler, ibadethane olmalarının yanı sıra medrese, kütüphane, konferans salonu ve çalışma ofisleri gibi toplumun diğer sosyal, kültürel ve eğitim faaliyetlerine de hizmet veren birimleriyle birer kültür merkezi niteliğindedir. Camiler, Majlis Ugama Islam Singapura'nın tayin ettiği din görevlilerinden oluşan kurullar tarafından idare edilir. Bugün ülkede kayıtlı altmış dokuz cami vardır ve bunların otuz beşi medreselidir.

BİBLİYOGRAFYA :

Ahmad bin Mohamed Ibrahim, *The Legal Status of the Muslims in Singapore*, Singapore 1965; M. Yegar, *Islam and Islamic Institutions in British Malaya*, Jerusalem 1979; C. M. Turnbull, *A History of Singapore: 1819-1975*, Singapore 1985; Sharon Siddique, "The Administration of Islam in Singapore", *Islam and Society in Southeast Asia* (ed. Taufik Abdullah - Sharon Siddique), Singapore 1986, s. 315-331; a.mlf. - Yang Razali Kassim, "Muslim Society, Higher Education and Development: The Case of Singapore", *Muslim Society, Higher Education and Development in Southeast Asia* (ed. Sharom Ahmat - Sharon Siddique), Singapore 1988, s. 128-176; Wan Hussin Zohri, *The Singapore Malays: The*

Singapur'da müs-lümanların yaşadığı bölgedeki Sultan Camii

Dilemma of Development, Singapore 1990; Zuraidah Ibrahim, *Muslims in Singapore: A Shared Vision*, Singapore 1994; Hussin Mutalib, "Muslim Studies in Singapore", *Muslim Social Science in ASEAN* (ed. Omar Farouk Bajunid), Kuala Lumpur 1994, s. 1-20; a.m.f., "Islamic Education in Singapore: Present Trends and Challenges for the Future", *JIMMA*, XVI/2 (1996), s. 233-240; a.m.f., "Singapore Muslims: The Quest for Identity in a Modern City-State", a.e., XXV/1 (2005), s. 53-72; a.m.f. v.d.ğr., *Singapore Malay / Muslim Community, 1819-1994: A Bibliography*, Singapore 1995; "Singapore's Islamic Council: Objectives and Achievements", *The Muslim World League Journal*, VIII/12, Makkah 1981, s. 54-58; A. Mani, "Aspects of Identity and Change among Tamil Muslims in Singapore", *JIMMA*, XIII/2 (1992), s. 337-357; Husain Haikal – Atiku Garba Yahaya, "Muslim Organizations in Singapore: An Historical Overview", *IS*, XXXV/4 (1996), s. 434-447; a.m.f.ler, "Muslims in Singapore: The Colonial Legacy and the Making of a Minority", *JIMMA*, XVII/1 (1997), s. 83-88; Suzaina Kadir, "Islam, State and Society in Singapore", *Inter-Asia Cultural Studies*, V/3, Basingstoke 2004, s. 357-371; Syed Muhd Khairudin AlJunied-Dagang Istiaiyah Hussin, "Estranged from the Ideal Past: Historical Evolution of Madrassahs in Singapore", *JIMMA*, XXV/2 (2005), s. 249-261; Syed Muhd Khairudin AlJunied, "Making Sense of an Evolving Identity: A Survey of Studies on Identity and Identity Formation among Malay-Muslims in Singapore", a.e., XXVI/3 (2006), s. 371-382; C. O. Blagden – [Besim Darkot], "Singapore", *IA*, X, 680-681; Cc. A. Trocki, "Singapore", *Encyclopedia of Asian History*, New York 1988, III, 472-474; S. C. Smith, "Singapore", *EP* (İng.), IX, 646-647; Singapur İslâm İşleri Konseyi'nin (MUIS) internet web sitesi: <http://www.muis.gov.sg>.

İSMAIL HAKKI GÖKSOY

SÎNİYYE

(السینیة)

Selmân-ı Fârisî'yi

(ö. 36/656 [?])

yücelterek onun hakikatlere
giriş kapısı olduğunu iddia eden
fırkalara verilen isim

(bk. GÂLİYYE; SELMÂN-ı FÂRİSİ).

SİNKİANG

Çin Halk Cumhuriyeti'nin
kuzeybatı kesiminde bulunan
Doğu Türkistan'daki
Uygur Özerk Bölgesi'nin resmî adı
(bk. TÜRKİSTAN).

SİNOD

Hıristiyanlık'ta
dinî veya idarî problemleri
çözmek için din adamlarının
oluşturduğu genel ya da yerel kurul
(bk. KONSİL).

SİNOP

Karadeniz bölgesinde şehir
ve bu şehrin merkezi olduğu il.

Anadolu'nun kuzey yönünde uç noktası olan İnceburun'a doğu yönünden bağlanan Boztepe Burnu berzahında bir kale-şehir olarak kurulmuş ve bir liman şehri konumunda tarih boyunca doğu yönünde gelişmiştir. Berzahın kuzeydoğusundaki dış liman fırtınalara açık olduğu ve denizcilik bakımından kullanışlı sayılmadığı halde Antikçağ'da daha çok bu limanın kullanıldığı bilinir. Yarımadanın güney yönündeki iç liman ise rüzgârlara kapalı konumuyla ve sakin deniziyle Karadeniz'in Anadolu kıyılarının en önemli doğal limanı olup Akliman ismini almıştır. Sinop'un eski adı Yunanca Sinopolli'dir. Müslüman yazarlar şehrin adını "Sanub" olarak yazmışlardır. Erken Osmanlı kroniklerinde ise bu ad "Sinab" veya "Sinub" şeklinde geçer. Şehrin adının kökeni konusunda çeşitli görüşler vardır. Yunan efsanelerinde şehrin kurulması meşhur Argonautlar'dan Tesalyalı Autolykos'a atfedilir ve adının da bir Amazon kraliçesinin isminden geldiği söylenir. Şehrin adını Asur tanrılarından Sin'den, Hititçe Sino-va'dan geldiğini öne sürenler olduğu gibi milâttan önce I. yüzyıla ait bir kaynak, İrmak Tanrısı Osopos'un Apollo tarafından yakalanarak getirildiği yere (Sinop) adını veren Sinopi isimli kızından geldiğini yazmıştır.

Sinop yöresinde Kalkolitik (m.ö. 5500'lerden itibaren), Tunç çağı ve Demir çağı yerleşimleri tesbit edilmiştir. Gaşka, Hitit, Frig hâkimiyeti sonrasında Kimmerler'in Sinop'u denetimleri altına aldıkları, bu arada daha önce başlamış olan Grek kolonizasyonunun Kimmerler sayesinde kolaylaştığı ileri sürülür. Esasen Sinop, milâttan önce VIII. yüzyılda bir Grek kolonisi haline gelmeden çok önceleri Mezopotomya ve Kilikya'dan gelen kervan ticareti için önemli bir iskele durumundaydı. Strabon bu şehri Miletliler'in kurduğunu, uzun süre bağımsız kaldıktan sonra Pontus Kralığı, ardından Romalılar tarafından ele geçirildiğini belirtir. Milâttan önce VIII. yüzyılın ortalarında Milet'ten gelen tâcirler buraya yerleştiler. Sinop, Mezopotomya ve Anadolu'nun iç kesimleriyle Karadeniz çevresi arasındaki ticarete bir üs olarak kullanıldı. Miletliler yakın çevredeki ormanlardan sağladıkları iyi kalitedeki çam kerestelerini kullanarak donanmalarını güçlendirdiler ve Karadeniz kıyılarında Trapezus (Trab-

zon, m.ö. 757), Kerasus (Giresun) ve Kotyora (Ordu'nun batısında Bozukkale) gibi şehirleri kurdular. Sinop milâttan önce IV. yüzyılda bir ara Persler'e, ardından Kapadokya Krallığı'na bağlandı. İskender döneminde Makedonya egemenliği altına girdi. Meşhur Diogenes'in doğduğu şehir olarak ün kazanan Sinop milâttan önce 220'de Pontus Kralı II. Mithridates tarafından zapt edildi ve krallığın başşehirlerinden biri sayıldı. Sinop Kalesi'nin ilk defa bu dönemde inşa edildiği anlaşılmaktadır. Milâttan önce 69 yılında Lucullus tarafından alınan şehir Colonia Julia Felix Sinope diye adlandırıldı ve Roma egemenliği döneminde yaklaşık 350 yıl boyunca serbest ve özerk şehir statüsünü sürdürdü.

Coğrafyacı Strabon'a göre balıkçılıkta önde olan Sinop'un etrafı bostanlarla bezlenmişti. İyi tahkim edilmiş olan ve karadan surlarla, deniz kıyısında dik yamaçlarla korunan Sinop'un Kırım kıyıları ile ticarî ilişkileri sıkı idi. Şehrin civarının toprakları verimli olup zeytin ağaçları vardı. Fakat o döneme gelindiğinde kervan yolları Amisos'ta (Samsun) sona eriyordu; ticarî faaliyet de Ege kıyılarına intikal etmişti. Bunlara rağmen Sinop deniz ticareti bakımından Bizans döneminde de önemini korudu.

İmparator Trajan zamanında (m.s. 98-117) başladığı anlaşılan Sinop'un hıristiyanlaşması şehrin ilk piskoposu olan Saint Phokas'a atfedilir. Aziz Phokas etrafında oluşan kült bütün Karadeniz çevresinde yayıldı. Bizans döneminde Armaniak "thema"sına bağlı olan Sinop dinî bakımdan Amasya metropolitliğine dahildi.

Sinop Kalesi'nin kalıntıları

